

2. Mezinárodní hudební olympiáda Riga 2014

30. 4. – 3. 5.2014

JAN PRCHAL

Nikdy jste o hudební olympiádě neslyšeli? Budte klidní, i já jsem se o ní dozvěděl teprve koncem ledna tohoto roku od kolegy pana Miloše Kodejšky z Univerzity Karlovy. Podivil jsem se, že tam nikdo od nás nejezdí a Miloš mi vysvětlil, že požadavky kladené na účastníky by naše děti nezvládly. Když mi sdělil podrobnosti, nesouhlasil jsem – mám hned několik žáků a žákyň, kteří by obstáli. Domluvili jsme se tedy, že to zkusíme a do Rigy se vypravíme, řekněme za zkušenostmi.

Vytipoval jsem si tři adepty (dvě dívky z 8. ročníku a jednoho mladíka, který již v současné době studuje na Pražské konzervatoři – což pravidla soutěže nevyklučovala). Nakonec jsem do Rigy letěl pouze já (přijal jsem i místo v porotě) a Lukáš Janata.

Požadavky na soutěžící skutečně nejsou malé a vyžadují všestranný přístup – kromě teoretické výbavy je podmínkou realizace rytmu a melodie z notového zápisu, interpretace písně v rodném jazyce a prezentace své vlastní kompozice, přičemž autor sám účinkovat nemusí a kompozice může být i multimediální. Byl jsem si jist, že Lukáš požadavky zvládne bez speciální přípravy, pouze skladbu neměl připravenou. Můj návrh použít něco z toho, co mi předkládal ještě coby žák naší školy, odmítl. Proto jsem byl poněkud nervózní, zda vše v termínu stihneme. Neuklidnila mne ani informace, že se rozhodl pro skladbu pro smíšený sbor, klavír a elektroniku, přičemž sbor a elektroniku by natočil ve studiu a živě by hrál na soutěži pouze na klavír s nahrávkou. Jistě depresi

jsem propadl, když mi Lukáš 14 dnů před termínem odevzdání poslal sborové party. Požádal jsem kolegyni Alenu Sobotkovou, zda by se svým sborem Rosex skladbu s názvem Kyrie nepřipravila a ve studiu natočila. Při pohledu do partitury vyjádřila pochybnosti, které se potvrdily na zkoušce, kde zejména mužská část sboru realizaci kategoricky odmítla. Mnou navržené zjednodušení partitury zase odmítl Lukáš a tak musel svůj opus během 10 dnů nacvičit s přáteli z konzervatoře a nahrát. Následně byla ve studiu doplněna elektronika (organizované šumy a ruchy, podporující dynamické změny kompozice) a podklad byl tři dny před odletem připraven.

Do Rigy jsme odletěli ve středu 30. dubna přes Varšavu. Lukáš podcenil předpověď počasí a kraťasy se mu v Rize vymstily – bylo zde pouhých 5° C, ale to bylo asi jediné negativum. Na letišti nás a zástupkyně Polska čekala Rūta Kanteruka, jedna z hlavních organizátorek a velice sympatický dobrý duch celé akce. Ubytování poroty bylo výborné a ani soutěžící si nemuseli příliš stěžovat, byť se v jejich případě nejednalo o hotel, ale ubytovnu.

Jāzeps Vītola
Latvijas Mūzikas akadēmija

Olympiáda se odehrávala v budově **Lotyšské hudební akademie** a skutečnost, že soutěžící, pedagogy i porotu přivítal sám její rektor, svědčí o tom, jakou prestiž tato akce v severských státech má. Úvodní koncert – mimochodem úchvatný – se nesl v tradicích lotyšského sborového zpěvu. Je potěšující, že přítomni byli i zástupci našeho velvyslanectví v Rize.

Ve čtvrtek 1. května vše vypuklo naplno – dopoledne soutěžící ze šesti států (kromě domácího Lotyšska ještě z Litvy, Estonska, Polska, Slovinska a poprvé i České republiky) absolvovali test z hudební teorie a historie hudby. Zde několik informací: soutěžilo se ve dvou věkových kategoriích (12–14 let a 15–18 let), účastnit se nesměli posluchači hudebních akademií. Všichni účastníci se velmi zodpovědně připravovali a prošli několika výběrovými národními koly. Míra odpovědnosti byla patrná zejména na doprovázejících vyučujících – hudební olympiáda je pro ně skutečně prestižní záležitostí. Naše příprava byla spíše nahodilá a kromě kompozice se odehrála především formou krátkých internetových konzultací a debaty během letu a čekání ve Varšavě (kde jsme mimochodem odlet téměř zmeškali).

Teoretická část obsahovala identifikaci poslechových skladeb z hlediska hudebních forem, slohového období, znalost hudební teorie, vzhled do historie jazzové hudby. Test pro druhou skupinu obsahoval m.j. část partitury, do které bylo nutno doplnit harmonický plán, neúplnou partituru skladby lotyšského skladatele Erikse Ešenvaldse (který byl předsedou poroty), do které soutěžící doplnili na základě poslechu chybějící hlas (první soprán), rozbor Krále duchů Franze Schuberta (role doprovodu, role sólového hlasu...), identifikaci jazzových stylů na základě zvukových ukázek, popis dominantních rysů etap vývoje jazzu (swing, be bop, cool jazz, jazzrock...), vytvoření správného notového zápisu podle tónů zapsaných písmeny, kvíz spočívající na součtech délkových hodnot not. Test dostali účastníci ve svém rodném jazyce, ovšem překlady některých termínů mohly působit potíže (zejména u účastníků

ze Slovinska). Maximum dosažených bodů bylo 93. Lukáš dosáhl 72 bodů, což v této kategorii představovalo 3. místo. Další disciplínou byla zkouška z intonace a vytleskání zápisu rytmu. Jako porotce jsem posuzoval výkony mladších soutěžících, mezi kterými byli dva s absolutním sluchem. Každý soutěžící si vylosoval rytmický příklad a pro intonaci měl dvě možnosti – buď zpívat, nebo hrát na nástroj (v tom případě byl příklad náročnější). Na přípravu měl každý cca 3–4 minuty. Z 10 možných bodů v každé z disciplín Lukáš získal 9,5 za intonaci a plný počet za realizaci rytmu.

Odpoledne se postupně účastníci představili jako interpreti písní ve svém rodném jazyce (tuto podmínku ne všichni splnili). Lukáš si připravil Cestu k milé od Bohuslava Martinů a dle mého ji zazpíval skvostně – z 10 možných bodů dosáhl 8,72, což bylo páté místo. Pokud jde o mne, nejsugestivněji na mne zapůsobila interpretace čtrnáctiletého Tobija Hudnika ze Slovinska – s vlastním kytarovým doprovodem zazpíval Jobimovu *Girl From Ipanema* a vzhledem k jeho věku ... nádherně!

Večer potom ve sklepním akademickém klubu propuklo taneční folklórní šilenství, kterému se nebylo možné vyhnout. Já jsem tančil, protože jsem musel, Lukáš zcela dobrovolně, a proto i mnohem déle.

Klíčovou disciplínou byla veřejná prezentace své kompozice a v pátek jí byl věnován prakticky celý den. Soutěžící museli poskytnout porotě notový zápis, ale i tak bylo rozhodování nesmírně obtížné, neboť bylo nutno srovnávat nesrovnatelné.

Logicky se objevily kompozice populárních písní, které odpovídají věku účastnic, sborové skladbičky a capella i s doprovodem, klavírní skladby různé náročnosti. Mne osobně zaujala kompozice *The Joke* pro dva altsaxofony a orffovské perkuse domácí soutěžící Zalliji Kļavkalne, která byla pojata jako klaunské číslo a velice „free“ kompozice pro flétnu a klavír Polky Dominiky Itrich z Bydgoszcze – na oba nástroje hrála sama, chvílemi současně a bylo to velmi avantgardní a zajímavé. V porotě jsem se-

děl vedle předsedy, hudebního skladatele Erikse Ešenvaldse (viz foto).

Ten okamžitě ožil, když dostal do ruky partituru s kompozicí českého soutěžícího Lukáše Janaty. Jeho Kyrie pro smíšený sbor, klavír a elektroniku zaujala všechny přítomné. Byla to hudba jiného ražení (jeho profesorem je pan Otomar Kvěch) a i její interpretace (sbor a elektronika z počítače, klavír živě) byla značně neobvyklá. Technika nás naštěstí nezklamala a tak byl účinek takový, jaký Lukáš předpokládal.

Pro mne osobně bylo po hodnocení této disciplíny velmi obtížné, Lukáš je přece jenom můj – byť bývalý – žák a nikdo jiný z porotců svého žáka v soutěži neměl. Nicméně se porota naprosto shodla – v průměru získal Lukáš za Kyrii 9,5 bodu z 10 možných a stal se vítězem této nejprestižnější disciplíny.

V celkovém hodnocení získal Lukáš Janata pro Českou republiku při její první účasti na Mezinárodní hudební olympiádě **druhé místo** s celkovým součtem 45,72 bodů (vítězka Anete Vijuma z Lotyšska získala 45,82 bodů). V letošním roce se poprvé udělovalo zvláštní ocenění pro jednoho z účastníků skupiny B, tedy ve věku 15 až 18 let. Jednalo se o plně hrazenou účast na **XI. International Latvian Young Musicians' Master Classes**, tedy 11. Mezinárodních lotyšských mistrovských kurzech pro mladé hudebníky, který proběhne od 1. do 9. července 2014 v Umělecké a hudební škole v lotyšské Siguldě. O jejím udělení rozhodoval předseda poroty, hudební skladatel Eriks Ešenvalds. Ten rozhodl, že toto ocenění si odveze Lu-

káš Janata z České republiky. Naše třídní mise, od které jsme de facto neočekávali nic jiného než informace a zkušenosti, skončila nad očekávání úspěšně – až mi bylo trochu mých kolegyň a kolegů z ostatních zemí líto...

Ale snad je to důkaz toho, že naše hudební pedagogika, která rozhodně nemá na různých ustlání, může velmi dobře obstát v mezinárodním srovnání a že cesta, po které kráčíme, může vést k takovýmto výsledkům. Velké poděkování patří Společnosti pro hudební výchovu České republiky, která Lukášovi umožnila účast, panu doc. PaedDr. Miloši Kodejškovi, CSc., bez jehož laskavosti a angažovanosti bychom se do Rigy nevypravili, a v neposlední řadě paní Jiřině Jiříčkové z Mladé Boleslavi, která nám prokázala neocenitelné překladatelské a korespondenční služby.

Obrazová příloha

Obr. 1 Soutěžící skupiny B – 15 – 18 let

